

OLMA PO'STLOG'I VA URUG'IDAN TAYYORLANADIGAN TABIY ANTIKNE VOSITANING ILMIY ASOSLARI VA AMALIY IMKONIYATLARI

Xasanova Xolida Ibodullayevna "TIQXMMI" MTU dotsenti

Ergasheva Munisa Elmurodjon qizi "TIQXMMI" MTU talabasi

Qo'ldosheva Nilufar Farhod qizi "TIQXMMI" MTU talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15341496>

ARTICLE INFO

Received: 28th April 2025

Accepted: 30th April 2025

Published: 5th May 2025

KEYWORDS

olma po'stlog'i, urug'i, aloe vera, antiakne, tabiiy kosmetika, chiqindisiz texnologiya.

ABSTRACT

Ushbu maqolada olma po'stlog'i va urug'idan foydalanib, aloe vera qo'shimchasi bilan tayyorlangan tabiiy antiakne vositasi – tonik (yoki niqob) yaratish texnologiyasi yoritilgan. Taqdim etilgan yondashuv nafaqat kosmetik samaradorlikni ta'minlaydi, balki chiqindilarning kamaytirilishiga va atrof-muhitni muhofaza qilishga ham xizmat qiladi. Mahsulotning tarkibi, ta'siri, amaliy qo'llanilishi va saqlash shartlari asosida ilmiy tahlil berilgan.

KIRISH

Bugungi kunda akne, teri yallig'lanishi va boshqa dermatologik muammolar yoshlar va katta yoshdagilar orasida keng tarqalgan. Kosmetika sanoatida mavjud sun'iy kimyoviy moddalarga asoslangan vositalarning uzoq muddatli salbiy ta'siri ushbu sohada tabiiy, xavfsiz va ekologik toza mahsulotlarga bo'lgan ehtiyojni oshirmoqda.

Olma po'stlog'i va urug'i, odatda chiqindi sifatida qaraladi, ammo ular tarkibida biologik faol moddalarga – flavonoidlar (ayniqsa kversetin), askorbin kislotasi, pektin, tabiiy yog'lar va E vitamini kabi komponentlarga boyligi bilan ajralib turadi. Aloe vera esa yallig'lanishga qarshi, tinchlantiruvchi va tiklovchi xususiyatlari sababli terini parvarish qilishda keng qo'llaniladi.

ASOSIY QISM.

Olma keng tarqalgan mevali ekinlardan. Olma yangiligacha va qayta ishlangan holda ham iste'mol qilinadi. Olmadan konserva, povidlo, pastila, pyure, marmelad, murabbo, sharbat, vino, kompot, qoqi va boshqa mahsulotlar tayyorlanadi. O'zbekistonda yetishtiriladigan olmalar tarkibida o'rtacha 80.5-86.5% suv, 9.6-14.8% shakar, 0.31-0.91% kislotalar, 0.27-0.060% yaqin oshlovchi moddalar, 0.27-0.48% eruvchan pektin, 0.10-0.45% mineral tuzlar va boshqa bir qancha vitaminlar bor.

Olma vitaminlar (A, B₁, B₂, P, E), minerallar (temir, kaliy, magniy, fosfor) va tolalarga boy, shirin, to'yimli mevadir. Dunyoda olmaning 7500dan ortiq navlari mavjud bo'lib, ularning 2500 dan ortig'i AQSH da yetishtiriladi. Ba'zilar juda shirin, boshqalari esa kata miqdorda achchiqlikka ega, ba'zilar esa ikkalasining aralashmasi bo'lishi mumkin. [1]

1-rasm. Olma po'sti va urug'i.

Aloe vera - terapevtik foydalari juda ko'p va yaxshi ma'lum. Yallig'lanishga qarshi va hujayralarni tiklovchi xususiyatlari tufayli uning jeli yaralarni davolashni tezlashtirishi bilan mashhur. Aloe vera shuningdek, oshqozon muammolarini yumshatadi va ovqat hazm qilishni qo'llab-quvvatlaydi. Uning foydaliligi terini parvarish qilishda ham qo'llaniladi, bu erda uning namlovchi va qarishga qarshi xususiyatlari qo'llaniladi. Aloe vera vitaminlar va antioksidantlarning kuchli manbaidir. Dorivor xususiyatlari tufayli u qadimgi tibbiyotda ham, zamonaviy kosmetika va sog'lomlashtirish mahsulotlarini yaratishda ham qo'llaniladi. Aloe veraning o'ziga xos namlovchi va tiklovchi xususiyatlari uni terini parvarish qilish mahsulotlarining mashhur tarkibiy qismiga aylantiradi. Uning geli ko'zalarni to'smasdan terini namlaydi, chunki u vitaminlar, minerallar va antioksidantlarga to'la. Yallig'lanishga qarshi xususiyatlari bilan mashhur bo'lgan aloe vera og'riqni yengillashtiradi va shifo jarayonini tezlashtiradi, bu uni akne, quyosh nuri va boshqa teri muammolarini davolashda foydali hisoblanadi. Aloe veraning yumshoq va to'yimli xususiyatlari uni terini parvarish qilish mahsulotlarining mashhur tarkibiy qismiga aylantiradi, gellardan kremlargacha, terining salomatligi va go'zalligini saqlash uchun kompleks yondashuvni taklif qiladi. Aloe vera yuqori ozuqaviy qiymatga ega va bir qator zarur oziq moddalar bilan ta'minlaydi. A, C va E vitaminlariga boy, uning shirali barglari ichidagi gel immunitet tizimini va umumiy salomatlikni qo'llab-quvvatlaydi. Bundan tashqari, aloe vera tarkibida tanadagi ko'plab jarayonlar uchun zarur bo'lgan sink va magniy kabi minerallar mavjud. Terini parvarish qilish uchun o'ziga xos afzalliklari tufayli aloe vera kosmetika sohasida sezilarli tortishuvlarga erishdi. Bu tinchlantiruvchi va tiklovchi xususiyatlari tufayli ko'plab kosmetik kompozitsiyalarda terilgan komponent hisoblanadi. Aloe vera terini parvarish qilish vositalarining samaradorligini oshiradi, quyosh nuridan paydo bo'lgan dog' va turli muammolarni davolovchi vosita hisoblanadi. Uning yallig'lanishga qarshi xususiyatlari va turli teri turlariga moslashishi uning jozibadorligini oshiradi. Aloe vera salomatlik va go'zallik uchun kosmetika yaratishda asosiy tarkibiy qism bo'lib qolmoqda, chunki mijozlar tabiiy va teriga mos kosmetik vositalarni izlaydilar. [1]

2-rasm Aloe vera.

Olma po'stlog'i va urug'i qaynatmasi.

Po'stloq: tarkibida kversetin(himoyalovchi), C vitamin, pektin, yengil kislotali modda bor. Terini tozalaydi, yallig'lanishni kamaytiradi.

Urug'i: oz miqdorda tabiiy yog'lar va E vitamin. Terini oziqlantiradi.

Aloe vera: namlikni saqlaydi, terini tinchlantiradi, qichishishni kamaytiradi. Aloe terini salqin qiladi va olma kislotasining sal achitivchi ta'sirini muvozanatlantiradi. [2]

Aralashtirish usuli:

1. Olma po'stlog'i va urug'ini 10-15 daqiqa qaynatiladi (1stakan suvda)
 2. Sovutib suzib olinadi.
 3. Aloe vera gelidan yoki yangi o'simlikdan 1-2 choy qoshiq qo'shiladi.
 4. Yaxshilab aralashtiriladi.
 5. Tayyor aralashmani tonik sifatida paxtali disk bilan yuzga suriladi.
 6. Tayyor mahsulot shisha yoki keramik idishda, sovitkichda 4-7 kun saqlanadi.
 7. Kuniga 1 marta, yuzni tozalagandan keyin paxta yordamida tonik sifatida surtiladi yoki niqob tarzida 10-15 daqiqa yuzda qoldiriladi.
- Niqob sifatida: gel ko'rinishida qoldirib, 15 daqiqadan so'ng yuvib tashlanadi.

3-rasm. Grafik ko'rinishda diagramma.

XULOSA.

Olma po'stlog'i va urug'i chiqindilarini foydali kosmetik mahsulotga aylantirish mumkin. Aloe vera bilan birlashtirilganda, bu tabiiy vosita akne muammosiga qarshi kurashishda yengil, ammo samarali usul sifatida tavsiya etiladi. Ushbu tadqiqot orqali olma po'stlog'i va urug'i kabi ko'pincha e'tibordan chetda qoladigan, chiqindi sifatida ko'riladigan tabiiy xomashyolar aslida katta salohiyatga ega ekanligi isbotlanadi. Po'stloqdagi kversetin(himoyalovchi), polifenollar va antioksidantlar, urug'dagi yog' kislotasi va mikroelementlar bilan uyg'unlashgan aloe vera geli teriga ijobiy ta'sir ko'rsatadi — yallig'lanishni kamaytiradi, akne belgilari bilan kurashadi hamda teri tiklanishiga yordam beradi. Bu nafaqat ekologik toza va iqtisodiy jihatdan arzon mahsulot, balki atrof-muhitni muhofaza qilishga ham xizmat qiluvchi yondashuvdir. Ayniqsa, kosmetika sanoatida tabiiy ausullarga bo'lgan talab oshib borayotgan bir paytda, bunday vositalar nafaqat o'simliklardan, balki oziq-ovqat chiqindilaridan samarali foydalanish imkonini beradi.

Ushbu loyiha ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan dolzarb bo'lib, ilmiy-amaliy yo'nalishda davom ettirilsa, startap sifatida rivojlanishi mumkin. Shu orqali sog'lom turmush tarziga hissa qo'shibgina qolmay, yoshlar uchun yangi imkoniyatlar — bilim, innovatsiya va tadbirkorlik eshiklarini ham ochadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Sindarov. O.X. "Mevachilik va sabzavotchilik" Toshkent 2024.
2. Yunusov. R. Ganiyeva. F. A. "Meva ekinlari biologiyasi" Buxoro 2023.
3. Yuldoshev. L.T. "Meva ekinlarining biologiyasi" Buxoro 2023
4. Jo'rayev. M. A. "Dorivor o'simliklar atlas" Toshkent 2019

INNOVATIVE
ACADEMY